

**ДО ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ
ПОНЯТТЯ «ГЕОМЕТРИЧНИЙ
ОРНАМЕНТ» НА ПРИКЛАДІ
УКРАЇНСЬКОГО ДЕКОРАТИВНО-
ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА**

Олексій Чистіков,
<https://orcid.org/0000-0002-4488-427X>
аспірант,
Київський національний
університет культури і мистецтв,
Київ, Україна
chistikovalexey@gmail.com

**TO THE PROBLEM OF DETERMINING
THE GEOMETRIC ORNAMENT
CONCEPT ON THE EXAMPLE
OF UKRAINIAN DECORATIVE
AND APPLIED ARTS**

Oleksii Chystikov,
<https://orcid.org/0000-0002-4488-427X>
PhD student,
Kyiv National University
of Culture and Arts,
Kyiv, Ukraine
chistikovalexey@gmail.com

Анотація.

Метою дослідження є спроба окреслити варіативність розуміння поняття «геометричний орнамент»; визначити, у чому полягають основні розходження серед інтерпретацій даного поняття; провівши аналіз, встановити, який зміст поняття є найбільш логічним та науково обґрунтованим. **Методологія дослідження** передбачає застосування методів аналізу, порівняння та теоретичного узагальнення. **Наукова новизна.** Акцентовано увагу на розходженні думок дослідників у трактуванні поняття «геометричний орнамент». Визначено, які ознаки притаманні геометричним орнаментам, розмежована різниця між різними видами орнаменту. Здійснюється спроба уточнити, які орнаменти слід відносити до геометричних. **Висновки.** Проблема визначення поняття «геометричний орнамент» можна прослідкувати у багатьох творах українського декоративно-прикладного мистецтва, таких як різьблення, килимарство, вишивка та писанкарство. Беручи до уваги варіативність засобів вираження об'єктів та сюжетів навколишнього світу, часто виникають розбіжності у належності орнаменту до конкретного виду. Аналізуючи існуючі класифікації орнаменту різних авторів, виявлено, що єдиної класифікації, що об'єднувала би у собі всі наявні орнаменти, немає. Більше того, «гео-

Abstract

The purpose of the study is try to outline the variability of understanding the “geometric ornament” concept; determine what are the main differences among this concept interpretations; after conducting an analysis, determine which meaning of the concept is the most logical and scientifically sound. **The research methodology** involves the use of analysis, comparison, and theoretical generalization methods. **Scientific novelty.** Emphasis is placed on the differences in researchers’ opinions in the interpretation of the “geometric ornament” concept. The features of geometric ornament are determined, and the difference between different types of ornament is distinguished. An attempt is being made to clarify which ornaments should be attributed to the geometric. **Conclusions.** The problem of defining the “geometric ornament” concept can be traced in many works of Ukrainian decorative and applied arts, such as carving, carpet weaving, embroidery, and Easter egg decorating. Due to the variability of the means of expression of objects and plots of the surrounding world, there are often differences in the affiliation of the ornament to a particular species. Analyzing the existing classifications of ornaments by different authors, it was found that there is no single classification that would include all existing ornaments. Moreover, the “geometric ornament” has mutu-

метричний орнамент» має взаємовиключні трактування. В залежності від позиції форми або змісту, геометричний орнамент може включати в себе певні поєднання елементів або нехтувати ними.

В результаті доходимо **висновку**, що геометричний орнамент слід розглядати з позиції способу перетворення образних форм у правильні геометричні елементи. Тому геометричний орнамент може включати у себе геометризовані елементи як образотворчого, так і необразотворчого виміру. В свою чергу поняття «геометричний орнамент» доречно використовувати при формальному аналізі форм, де він є одним з видів поруч з пластичним орнаментом та суцільною плямою.

ally exclusive interpretations. Depending on the position of the form or content, the geometric ornament may include certain combinations of elements or neglect them. As a result, we conclude that the geometric ornament should be considered from the standpoint of the method of transforming figurative forms into correct geometric elements. Therefore, the geometric ornament may include geometrized elements of both visual and non-visual dimensions. In turn, the concept of “geometric ornament” is appropriate to use in the formal analysis of forms, where it is one of the species next to the plastic ornament and a solid spot.

Ключові слова:

геометричний орнамент, класифікація, геометризація, термін, декоративно-прикладне мистецтво.

Keywords:

geometric ornament, classification, geometrization, term, decorative and applied arts.

Вступ **1**

Для ведення наукової діяльності необхідно чітко тлумачити та розуміти зміст, що вкладений у те чи інше поняття. Орнаменти української культури є об'єктом дослідження багатьох науковців різних галузей наукового знання. Наразі немає єдиного чіткого визначення поняття «геометричний орнамент». Думки науковців розходяться у тому, які орнаменти варто відносити до геометричних. Таким чином постає проблема класифікації та визначення тих маркерів, що дадуть змогу віднести орнамент до того чи іншого виду. В свою чергу, це в подальшому може звузити або розширити спектр дослідницької діяльності.

Мета дослідження **2**

Метою дослідження є спроба окреслити варіативність розуміння поняття «геометричний орнамент»; посилаючись на публікації дослідників, визначити у чому полягають основні розходження серед інтерпретацій даного поняття; провівши аналіз, встановити, яке визначення є найбільш логічним та науково обґрунтованим.

Методологія та аналіз джерельної бази **3**

Для проведення даного дослідження були використані методи аналізу та порівняння. Метод теоретичного узагальнення застосовується для підведення підсумків та визначення подальших напрямків роботи.

Орнамент є об'єктом дослідження численних вчених з різних галузей наукового знання. Згідно з метою дослідження варто

розглянути праці науковців, що є дотичними або присвячені класифікаціям орнаментів та варіативності трактувань понять. Так, А. Громнюк (2014) розглядає орнамент як засіб формування етнокультурної ідентичності та надає класифікацію, базуючись на походженні, призначенні та змісту орнаменту. Також дослідник поділяє орнаменти на образотворчі, необразотворчі та комбіновані.

Провівши аналіз більш ніж 100 сорочок вишиванок, О. Сиротенко (2019) приходять до власної класифікації орнаментів, а саме: геометричний, рослинний зооморфний та рослинно-геометричний. У такий спосіб виокремлюється поєднання орнаментальних мотивів в окремий вид у класифікації. Дослідження М. Селівачова (2009) відкривають шлях до переосмислення існуючих класифікацій та засобів графічного втілення елементів орнаменту у стилістичному вираженні. Дослідники геометричного моделювання в інформаційних технологіях В. Тігарев, Е. Махіянова та А. Міткова (2017) на основі аналізу геометричних форм при створенні орнаментів та методів їх формування приходять до власної узагальненої класифікації. Такі науковці як А. Правдіна (2014), О. Греб (2014), А. Бойко та Т. Шиманська (2011), О. Гадамська (2019) проводять дослідження, спираючись на власні надані класифікації. Проте з поміж багатьох публікацій варто визначити статтю І. Бузиль та ін. (2008), де більш широко розглядаються наявні класифікації та вказується на конфлікт розуміння геометричного та рослинного орнаменту.

В результаті дослідження встановлено, що єдиної класифікації, яка б об'єднувала всі орнаменти, немає. Натомість існують різні її варіанти. Так, наприклад, у деяких з них орнамент поділяють на геометричний, рослинний та зооморфний (Сиротенко 2019; Правдіна 2014). Гадамська О. Р. (2019) до існуючої класифікації додає ще антропоморфний та змішаний орнамент. В інших джерелах класифікація ще більш розширена. До згаданих видів орнаменту дослідники додають каліграфічний, предметний, пейзажний та геральдичний (Тігарев та ін., 2017).

Також важливо зазначити, що у класифікації науковців О. Греб (2014), О. Гадамської (2019) та О. Сиротенко (2019) окремим видом є рослинно-геометричний орнамент. Тобто, поєднання двох видів орнаменту представлено як окремий новий вид.

Результати дослідження **4**

Орнамент широко представлений у багатьох видах декоративно-прикладного мистецтва. Майстри зображували об'єкти навколишнього світу, проте ці об'єкти змінювали своє графічне вирішення в залежності від регіональних особливостей, технічних обмежень того чи іншого виду мистецтва, авторського задуму.

Через багату варіативність засобів вираження об'єктів та сюжетів навколишнього світу в орнаменті іноді важко визначити, до якого виду орнаменту віднести те чи інше зображення.

Проблему визначення геометричного орнаменту можна прослідкувати на прикладі кролевецьких тканих рушників (рис. 1). З одного боку, весь орнамент складається зі спрощених геометричних фігур, що дає підстави віднести даний орнамент до геометричного. З іншого боку, можна чітко прослідкувати зображення птахів і квітів, завдяки чому можна використати поняття «зооморфний» та «рослинний». У публікаціях, що стосуються кролевецьких рушників (Заїка, 2017; Серих, 2017), елементи орнаменту рушників відносять і до геометричних, і до орнітоморфних, і до рослинних, що піддаються геометризації.

Рис. 1. Кролевецькі рушники (фрагменти). Фонд Музею Кролевецького ткацтва (XIX – поч. XX ст.).

Fig. 1. Krolevets towels (fragments). Fund of the Museum of Krolevets Weaving (XIX -beg. of the XX century).

Подібна проблематика сюжету і його формального вираження прослідковується й у подільських килимах. Формально в них домінують прості геометричні елементи, проте сюжетно орнамент беззаперечно є рослинним. На представленому прикладі з мотивом, що є поширеним для подільських килимів, можна чітко прослідкувати зображення вазону з розгалуженими пагонами та квітами (рис. 2).

Дана проблема не оминає й інші види декоративно-прикладного мистецтва – різьблення, вишивку, писанкарство. Як приклад – візерунок різьблення на дерев'яній тарілці (рис. 3). Вздовж краю тарілки можна спостерігати, на перший погляд, геометричний орнамент. Проте можна й чітко прослідкувати зображення листя та квітів, що дає привід визначити приналежність даного орнаменту до рослинного.

У багатьох мотивах писанкарства (рис. 4) також зустрічається невизначеність щодо віднесення орнаменту до певного виду. В орнаменті, що складається з простих геометричних форм, прослідковується зображення квітів та тварин, що знаходить підтвердження у назві писанок.

Як бачимо, дискусійність визначення змісту поняття «геометричний орнамент» стосується багатьох видів декоративно-прикладного мистецтва України. В науковій літературі мож-

Рис. 2. Килим (фрагмент). с. Кривецьке, Вінницька обл. З колекції В. Косаківського (поч. XX ст.).

Fig. 2. Carpet (fragment) Kryvetske, Vinnytsia region. From the collection of V. Kosakovsky (early 20th century).

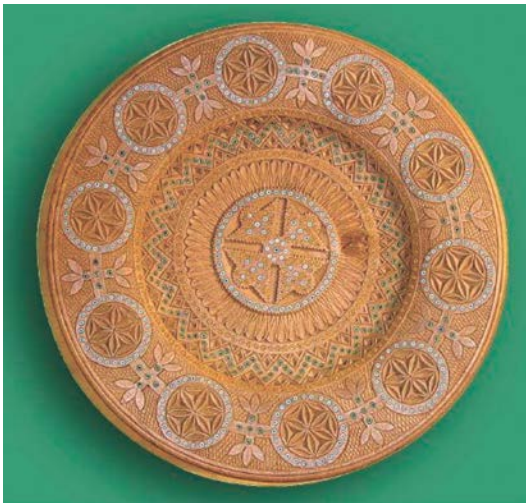

Рис. 3. М. Шкрібляк. Тарілка. Яворів, Косівський р-н, Івано-Франківська обл. (1858 – 1920 рр.).

Fig. 3. M. Skribliak. Plate. Yavoriv, Kosiv district, Ivano-Frankivsk region (1858 – 1920).

Рис. 4. Писанки «вазон» (зліва) та «павучки». З альбому Е. Біняшевського (поч. XX ст.).

Fig. 4. Pysanky «flowerpot» (on the left) and «spiders». From the album of E. Biniashovskyi (early 20th century).

на виділити дві позиції розуміння даного поняття. Одна з них представляє думку, що геометричний орнамент може складатися лише з правильних геометричних фігур, ліній та їх окремих частин. Дослідники наводять наступні визначення понять:

- геометричний орнамент складається з геометричних фігур, ліній та їх комбінацій (Плотникова, 2015);
- геометричний орнамент складається із зображення геометричних фігур (квадрат, круг, ромб, трикутник) та ліній різної конфігурації, які мають певне значення (Бузиль та ін., 2008).

Геометричними мотивами в орнаменті є правильні геометричні елементи: відрізки прямої або зігнутої лінії, трикутники, квадрати, прямокутники, ромби, багатокутники, круги, овали, спіралі. Деякі мотиви характерного вигляду, отримані з цих елементів або з їх поєднання, мають особливі назви: зірки, розетки, хрести, лінійки, зигзаги, ланцюги, стрічки, хвилі, меандри, плетінки (Бойко & Шиманська, 2011).

З іншої позиції науковців, в геометричному орнаменті мотив трактується як будь-яка форма, що гранично узагальнена та спрощена (Громнюк, 2014). Сиротенко О. П. вказує на такі геометричні орнаменти, де у вигляді геометричних фігур зображені квадрати, круги, ромби, трикутники, заповнені різними стилізованими мотивами, а також образами рослинного і тваринного світу: «Їх будова досить проста та лаконічна, що чітко вирізняється серед дрібних елементів, а форма чітка та виразна, що вільно описується простими геометричними фігурами. Їх однотипність дозволяє структурувати будову геометричного орнаменту від найпростішого контуру до найдрібнішого елемента» (Сиротенко, 2019). Іншими словами, образи рослинного і тваринного світу завдяки геометричній стилізації відносять до геометричного орнаменту.

Таким чином, у науковій аналітиці чітко виявляється розходження у трактуванні поняття «геометричний орнамент». Для вирішення цієї дискусії у ході класифікації можна спиратися на позицію змісту та форми. З позиції змісту будь-який рослинний орнамент може піддаватися трансформації і набувати геометричних ознак, проте він все одно буде залишатися рослинним. З позиції форми орнамент, що складається з будь-яких образотворчих форм, проте, пройшовши процес стилізації та спрощення, може відноситись до геометричного. Проте даний метод не є логічно обґрунтованим, бо назва орнаментального мотиву не завжди точно вказує на його зміст. Один і той же мотив може мати декілька значень і набувати ознак залежно від суб'єктивного погляду на нього. Так, наприклад, мотив «раки» (рис. 5) також осмислюється як «хлопці» (Селівачов, 2009), що дає підстави відносити його як до зооморфного, так і до антропоморфного. Це, в свою чергу, порушує логіку класифікації орнаментальних мотивів з позиції змісту.

Рис. 5. Мотив «раки».

Fig. 5. Motif «crayfish».

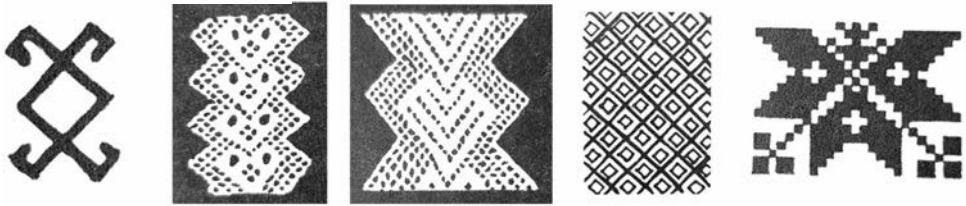

Рис. 6. Мотиви орнаменту. Зліва – направо: «баранячі ріжки», «жаб'ячі очі», «риб'ячі ості», «риб'яча луска», «метелики».

Fig. 6. Ornament motifs. From left to right: «lamb horns», «frog eyes», «fish spines», «fish scales», «butterflies».

Отже, багато мотивів орнаментики можна трактувати двоюко. Наведемо для прикладу мотиви «баранячі ріжки», «жаб'ячі очі», «риб'ячі ості», «риб'яча луска» та «мотилі» (рис. 6).

Селівачов М. Р. (2009) дає такі визначення подібних мотивів:

- баранячі ріжки – геометричні мотиви з парами дзеркально-симетричних антитетичних гачків;
- жаб'ячі очі – візерунок із геометризованих сердечок з двома горизонтальними отворами, схожими на очі;
- риб'ячі ості – вертикальна низка ромбів, які заповнені лініями, розташованими під кутом 45°;
- риб'яча луска – візерунок із шаховою композицією елементів;
- мотилки або метелики – візерунок з мигдалевидних елементів, скомпонованих по чотири косим хрестом, і ліній з рисками зубчиками.

Таким чином, навіть якщо у назві мотиву присутні образи тваринного світу, він все одно складається з найпростіших геометричних форм та їх комбінацій. А більшість назв можуть вказувати на композиційне розташування елементів («риб'яча луска» може містити у собі ромбічні форми, трикутники, напівкола різних конфігурацій).

З іншого боку, І. О. Бузиль та ін. (2008) описують зооморфний орнамент як той, що представляє зображення тваринного світу (реального або стилізованого). До реального світу належать тва-

рини (кінь, баран, заєць та інші); птахи (зозуля, голуб, сова та інші); комахи (метелик, муха, павуки та інші). До стилізованих орнаментів дослідники також відносять стилізованих птахів, тварин та їхні частини (баранячі роги, жаб'ячі очі, коропова луска та інші).

Таким чином геометричний орнамент у залежності від контексту може включати в себе певні елементи, або ж нехтувати ними. Тому при визначенні виду орнаменту та подальшої дослідницької діяльності запропоновано звертати увагу на загальну композиційну модель та ступінь стилізації. Стилізація є одним з прийомів візуальної організації образного вираження у мистецтві та дизайні. Декоративно узагальнюючи та спрощуючи об'єкт, відбираючи найістотніші особливості форми, об'єкт трансформується, зберігаючи зв'язок із першоджерелом. Таким чином «геометричний орнамент» можна розглядати з позиції засобу перетворення образних форм до правильних геометричних елементів. А отже віднесення геометричного і рослинного орнаментів до однієї класифікації є нелогічним.

Варто зазначити, що такі дослідники як Т. Сабадаш (2014), А. Правдіна (2014), У. Мельникова (2014), А. Куксюк та І. Васильєва (2015) використовують поняття «геометризований рослинний орнамент» або «рослинно-геометризований» орнамент. Геометризація представляє собою трансформацію природних криволінійних обрисів у ступінчасто-гранчасті форми (Селівачов, 2009). Розвиваючи думку щодо «геометризації», можна допустити існування геометризованого антропоморфного орнаменту, геометризованого зооморфного, геометризованого пейзажного і т. ін, і їх сукупність не буде заперечувати поняття «геометричний». Бо геометричний орнамент включає у себе геометризовані образи та форми. Вважаємо недоречним вживання у класифікаціях суміжних орнаментів у ролі самостійних («рослинно-геометричний орнамент», «антропоморфно-геометричний» і т. д.) і використовувати натомість поняття «геометризований рослинний», «геометризований антропоморфний» і т. ін.

Спираючись на класифікацію орнаментів за словесно-асоціативними ознаками, покладеними в основу номінації (Селівачов, 2009), пропонується використовувати таку:

1. Фізіоморфний орнамент або образотворчий:
  - 1.1. скевоморфний (той, що асоціюються з рукотворними реаліями);
  - 1.2. рослинний;
  - 1.3. зооморфний;
  - 1.4. антропоморфний;
  - 1.5. геоморфний;
  - 1.6. астральний (за асоціацією з небесними тілами)
2. Абстрактний або необразотворчий.
3. Метафоричний.

Наголосимо, що до даної класифікації геометричний орнамент не входить як окремий вид, бо його слід розглядати як той, що містить у собі перетворені образні форми у правильні геометричні елементи. Геометричний орнамент може містити у собі усі стилізовані мотиви зі згаданої класифікації. Тому, як уже наголошувалось, геометричний орнамент недоречно використовувати в одному ряді з рослинним, антропоморфним, зооморфним і т. д. Натомість його доречно використовувати при формальному аналізі зображень. А отже при дослідженні зображувальних елементів у орнаменті його можна поділити на такі види:

1. геометричний орнамент;
2. пластичний;
3. суцільно-плямовий;
4. колажеподібний.

Запропонована класифікація знаходиться на стадії розробки та потребує подальшого наукового опрацювання.

**Наукова
новизна та
практична
значимість
дослідження**

5

У статті акцентовано увагу на розходженні думок дослідників у трактуванні поняття «геометричний орнамент». Чітко визначено, які ознаки притаманні геометричним орнаментам, розмежована різниця між різними видами орнаменту. Доведено нелогічність використання «геометричного орнаменту» як виду у класифікаціях за змістом та словесно-асоціативними ознаками. Зроблено спробу уточнити поняття та запропоновано класифікацію за участі «геометричного орнаменту» як виду.

Висновки

6

Проблему визначення поняття «геометричний орнамент» можна прослідкувати у багатьох творах українського декоративно-прикладного мистецтва. Беручи до уваги варіативність засобів вираження об'єктів та сюжетів навколишнього світу, часто виникають розбіжності у визначенні приналежності орнаменту до конкретного виду. В результаті аналізу наявних класифікацій орнаменту різних авторів виявлено, що єдиної класифікації, що об'єднувала би у собі всі наявні орнаменти, немає. Натомість поняття «геометричний орнамент» має різні трактування, серед яких, узагальнюючи, можна прослідкувати два напрямки розуміння цього поняття.

В результаті дослідження доходимо висновку, що геометричний орнамент слід розглядати з позиції способу перетворення образних форм у правильні геометричні елементи. Тому геометричний орнамент може включати у себе геометризовані елементи як образотворчого, так і необразотворчого виміру. В свою чергу поняття «геометричний орнамент» доречно використовувати при формальному аналізі форм, де він є одним з видів поруч з пластичним орнаментом та суцільною плямою.

Список бібліографічних посилань

- Бойко, О. Г., & Шиманська, Т. А. (2011). До питання про орнаментальні форми, що використовуються в дизайні. *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв*, 6, 11–13.
- Бузиль, І. О., Сарана, О. М., & Засорнов, О. С. (2008). Класифікація орнаментів вишивки українського національного одягу. *Вісник Хмельницького національного університету. Технічні науки*, 3, 201–205.
- Гадомська, О. Р. (2019, 18–19 квітня). Аналіз технології виготовлення оздоблень жіночого одягу із застосуванням машинної вишивки. В *Наукові розробки молоді на сучасному етапі*, тези доповідей XVIII Всеукраїнської наукової конференції (Т. 1, с. 58–59). Київський національний університет технологій та дизайну.
- Греб, О. О. (2014, 23 квітня). Колористичні особливості вишивки Полтавщини. В *Генега полотняного літопису у творчості майстра народного мистецтва Олександри Великодної*, матеріали науково-практичної конференції (Т. 1, с. 166–172). Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка.
- Громнюк, А. (2014). Орнаментика як засіб формування етнокультурної ідентичності архітектури інтер'єру. *Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті*, 2, 101–107.
- Заїка, Н. Л. (2017). «Кролевецькі» рушники кінця ХІХ – початку ХХ ст. в експозиції Музею українського рушника Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав». *Сіверщина в історії України*, 10, 454–460.
- Куксюк, А. А., & Васильєва, І. В. (2015). Аналіз та класифікація художньо-конструктивних елементів автентичних зразків українських жіночих вишитих сорочок. *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. Серія: Технічні науки*, 4(88), 169–176.
- Мельникова, У. П. (2014). Виставка «Українська книжкова графіка» 1929 року. *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв*, 2, 79–82.
- Плотникова, І. С. (2015). Роль орнаменту в дизайне інтер'єра. *Научный вестник Воронежского государственного архитектурно-строительного университета. Серия: Студент и наука*, 8, 108–110.
- Правдіна, А. В. (2014, 25–26 вересня). Вишивка: історія і сучасність. В *Мистецтво української вишивки – життєдайне джерело творчості (присвячена пам'яті Героя України, Заслуженого майстра народної творчості України В. С. Поїк)*, матеріали науково-практичної конференції (Т. 1, с. 156–161). Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка.
- Сабадаш, Т. В. (2014, 23 квітня). Вишивка – декоративне мистецтво як результат творчості людини. В *Генега полотняного літопису у творчості майстра народного мистецтва Олександри Великодної*, матеріали науково-практичної конференції (Т. 1, с. 143–146). Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка.
- Селівачов, М. Р. (2009). *Лексикон української орнаментики (іконографія, номінація, стилістика, типологія)* (2-ге вид.). Редакція вісника «АНТ».
- Серих, Л. В. (2017). Кролевецьке візерункове ткацтво – окраса й перлина Сумщини. В *Мистецька освіта в контексті новітніх художніх практик*, збірник матеріалів Всеукраїнської науково-методичної конференції (с. 221–227). Київський державний інститут декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука.
- Сиротенко, О. П. (2019). Розробка графічних моделей орнаменту української національної вишивки для оздоблення дитячого одягу. В *Етнодизайн у контексті українського національного відродження та європейської інтеграції* (Кн. 3, с. 313–318). Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка.

Тігарев, В., Махіянова, Е., & Міткова, А. (2017). Аналіз геометричних форм при створенні орнаментів та методи їх формування з використанням сучасних САПР. *Геометричне моделювання та інформаційні технології*, 1(3), 101–106.

References

- Boiko, O. H., & Shymanska, T. A. (2011). Do pytannia pro ornamentalni formy, shcho vykorystovuiutsia v dizaini [To a Question on Ornamental Forms which are Used in Design]. *Bulletin of Kharkiv State Academy of Design and Arts*, 6, 11–13 [in Ukrainian].
- Buzyl, I. O., Sarana, O. M., & Zasornov, O. S. (2008). Klasyfikatsiia ornamentiv vyshyvky ukrainskoho natsionalnogo odiahu [Classification of Embroidery Ornaments of Ukrainian National Clothes]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnogo universytetu. Tekhnichni nauky*, 3, 201–205 [in Ukrainian].
- Hadomska, O. R. (2019, April 18–19). Analiz tekhnolohii vyhotovlennia ozdoben zhinochoho odiahu iz zastosuvanniam mashynnoi vyshyvky [Analysis of the Technology of Making Women's Clothing with the Use of Machine Embroidery]. In *Naukovi rozrobky molodi na suchasnomu etapi* [Scientific Developments of Young People at the Present Stage], Abstracts of the XVIII All-Ukrainian Scientific Conference (Vol. 1, pp. 58–59). Kyiv National University of Technologies and Design [in Ukrainian].
- Hreb, O. O. (2014, April 23). Kolorystychni osoblyvosti vyshyvky Poltavshchyny [Color Features of Embroidery of Poltava Region]. In *Geneza polotnianoho litopysu u tvorchosti maistra narodnogo mystetstva Oleksandry Velykodnoi* [The Genesis of the Linen Chronicle in the Works of the Master of Folk Art Olexandra Velykodna], Materials of the Scientific-Practical Conference (Vol. 1, pp. 166–172). Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University [in Ukrainian].
- Hromniuk, A. (2014). Ornamentyka yak zasib formuvannia etnokulturnoi identychnosti arkhitektury interieru [Ornamentation as a Forming Instrument of Ethno-Cultural Identity of Interior Architecture]. *Traditions and Innovations in the Higher Architectural-Artistic Education*, 2, 101–107 [in Ukrainian].
- Kuksiuk, A. A., & Vasyliieva, I. V. (2015). Analiz ta klasyfikatsiia khudozhno-konstruktyvnykh elementiv avtentychnykh zrazkiv ukrainskykh zhinochykh vyshytykh sorochok [Analysis and Classification of Art-Structural Elements of Authentic Examples Ukrainian Women's Embroidered Shirts]. *Bulletin of the Kyiv National University of Technologies and Design. Series: Technical Sciences*, 4(88), 169–176 [in Ukrainian].
- Melnykova, U. P. (2014). Vystavka "Ukrainska knyzhkova hrafika" 1929 roku [Exhibition "Ukrainian Book Graphics" 1929]. *Bulletin of Kharkiv State Academy of Design and Arts*, 2, 79–82 [in Ukrainian].
- Plotnikova, I. S. (2015). Rol' ornamenta v dizayne inter'yera [The Role of Ornament in Interior Design]. *Nauchnyy vestnik Voronezhskogo gosudarstvennogo arkhitekturno-stroitel'nogo universiteta. Seriya: Student i nauka*, 8, 108–110 [in Russian].
- Pravdina, A. V. (2014, September 25–26). Vyshyvka: istoriia i suchasnist [Embroidery: History and Modernity]. In *Mystetstvo ukrainskoi vyshyvky – zhyttiedaine dzherelo tvorchosti (prysviachena pam'iaty Heroia Ukrainy, Zasluzhenoho maistra narodnoi tvorchosti Ukrainy V. S. Roik)* [The Art of Ukrainian Embroidery is a Life-Giving Source of Creativity (Dedicated to the Memory of the Hero of Ukraine, Honored Master of Folk Art of Ukraine V. S. Roik)], Materials of the Scientific-Practical Conference (Vol. 1, pp. 156–161). Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University [in Ukrainian].
- Sabadash, T. V. (2014, April 23). Vyshyvka – dekoratyvne mystetstvo yak rezultat tvorchosti liudyny [Embroidery is a Decorative Art as a Result of Human Creativity]. In *Geneza polotnianoho litopysu u tvorchosti maistra narodnogo mystetstva Oleksandry Velykodnoi* [The Genesis of the Linen Chronicle in the Works of the Master of Folk Art Olexandra Velykodna], Materials

- of the Scientific-Practical Conference (Vol. 1, pp. 143–146). Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University [in Ukrainian].
- Selivachov, M. R. (2009). *Leksykon ukrainskoi ornamentiiky (ikonohrafiia, nominatsiia, stylistyka, typolohiia)* [Lexicon of Ukrainian Ornamentation (Iconography, Nomination, Stylistics, Typology)] (2nd ed.). Redaktsiia visnyka "ANT" [in Ukrainian].
- Sierykh, L. V. (2017). Krolevetske vizerunkove tkatstvo – okrasa y perlyna Sumshchyny [Krolevets Pattern Weaving is a Decoration and a Pearl of Sumy Region]. In *Mystetska osvita v konteksti novitnikh khudozhnikh praktyk* [Art Education in the Context of the Latest Artistic Practices], Collection of Materials of the All-Ukrainian Scientific-Methodical Conference (pp. 221–227). Mykhailo Boichuk Kyiv State Institute of Decorative-Applied Arts and Design [in Ukrainian].
- Syrotenko, O. P. (2019). Rozrobka hrafichnykh modelei ornamentu ukrainskoi natsionalnoi vyshyvky dlia ozdoblennia dytiachoho odiahu [Development of Graphic Models of the Ornament of the Ukrainian National Embroidery for Decoration of Children's Clothes]. In *Etnodyzain u konteksti ukrainskoho natsionalnoho vidrodzhennia ta yevropeiskoi intehtratsii* [Ethnodesign in the Context of Ukrainian National Revival and European Integration] (Book 3, pp. 313–318). Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University [in Ukrainian].
- Tiharev, V., Makhiianova, E., & Mitkova, A. (2017). Analiz heometrychnykh form pry stvorenni ornamentiv ta metody yikh formuvannia z vykorystanniam suchasnykh SAPR [Analysis of Geometric Shapes in Creating Ornaments and Methods of their Formation Using Modern CAD]. *Heometrychne modeliuvannia ta informatsiini tekhnolohii*, 1(3), 101–106 [in Ukrainian].
- Zaika, N. L. (2017). "Krolevetski" rushnyky kintsia XIX – pochatku XX st. v ekspozytzii Muzeiu ukrainskoho rushnyka Natsionalnoho istoryko-etnohrafichnoho zapovidnyka "Pereiaslav" ["Krolevetsky" Towels of Late XIX – Early XX Century in the Exhibition of Ukrainian Towel Museum of National Historical-Ethnographic Reserve "Pereiaslav"]. *Siversshchyna v istorii Ukrainy*, 10, 454–460 [in Ukrainian].